

Извештај – Летња школа у Братиловцу 2023

Пред вама је званични извештај Хуманитарне организације Косовско Поморавље о реализованом пројекту „Летња школа у Братиловцу 2023“. У извештају наводимо запажња предавача, као и наша запажања у раду са децом из енклава на Косову и Метохији.

О пројекту

„Летња школа у Братиловцу“ је програм осмишљен и прилагођен деци из изолованих сеоских енклава на КиМ. У оквиру школе деца су имала прилике да кроз игру и радионице уче о свом језику, историји и вери и проводе време заједно. Петодневна летња школица за децу пружила нам је увид, пре свега, у стање у образовању и одрастању у енклавама и подстакла одређене закључке и питања о којима ће бити речи у даљем тексту.

Програм летње школе

Радионица из Српског језика и књижевности – Тања Цветковић (Гњилане)

Радионица из Веронауке – Ивана Антонијевић (Београд)

Креативно-спортске радионице – Катарина Којић (Београд)

Запажања предавача

- Након петнаест година рада као наставник верске наставе, са децом узрасте од 7-15 год, добила сам могућност да своје искуство још више обогатим у дружењу и раду са децом истог узраста из енклава Косовског Поморавља. Задовољство је било и заиста незаборавно искуство радити са том децом пет дана, колико је трајала летња школа. Током радионица из верске наставе деца су показала интересовање и изузетну спретност да реализује добијене задатке, али је било врло приметно да им је такав начин рада, као и употреба материјала, непознат. Радионице су имале за циљ да се одређена тема прикаже на креативан начин кроз практичан рад. Када би деца добила материјал у виду хамер папира, лепка, сјаја за папир, перлица за низање и сл. не би знали како да их употребе. Већ након само једног практичног показивања употребе поменутог материјала врло лако и спретно би га применили и реализовали успешно задатак, о чему сведоче и фотографије. На жалост, то указује да у оквиру школског образовања нису добили прилику да се тиме служе и развијају своје креативне и моторичке способности, као ни да се уче сарадњи и решавању проблема.

Искрено се надам и верујем да ће се у блиској будућности променити ситуација у српским школама у оквиру енклава Косовског Поморавља, јер и ако је у питању мали број ђака, та

деца су показала велику даровитост и спретност и при практичном и интелектуалном раду, као и велику жељу да стичу нова сазнања.

Ивана Антонијећ

- Први дан: Тема БИРАЈ РЕЧИ НЕПИСМЕНОСТ СПРЕЧИ

Ученици су утврђивали стечено знање из правописа и граматике (Вежбе: хомоним, синоними, антоними...посебно им је била интересантна вежба о палиндромима).

Други дан: СЛОВО ПО СЛОВО РЕЧ- РЕЧ ПО РЕЧ РЕЧЕНИЦА

Поновили смо знање о најстаријем српском писму, анализирали азбуку њен фонетски систем.

Вежбе: врсте речи и реченица.

Трећи дан: ВЕЛИКАНИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Разговарали смо о Вуковој реформи за увође народног језика у књижевност, заслугама Доситејевог рада за просветитељство код Срба, Свети Сава и његов духовни и просветитељски рад.

Ученици су, углавном, показали основни ниво знања, осим Станоја Коцића и Матеје Максимовића њихов ниво знања је средњи ниво у односу на узраст.

Тања Цветковић

- С обзиром на то да сам имала прилике да методичку праксу одрадим на Косову и Метохији, није ми био први пут да се у раду сусретнем са децом из енклава. Организујући слободне активности примећујем изетне физичке и моторичке способности код деце, али константно инстистирање на играма у групи и фудбалу, што показује колико је ово била ретка прилика да се друже. Деца су избегавала индивидуалне задатке при којима би их остатак учесника посматрао, што је такође последица њихове сталне изолованости и ограничености на мали број познатих људи. Њихова пажња константно је била усмерена ка игри и било је врло тешко анимирати их другим садржајима.

Катарина Којић

Закључак организатора

Током петодневног боравка са децом из села у оклини Витине, Косовске Каменице и Новог Брда учили смо да деца из удаљених сеоских енклава често немају редовну наставу. На тај проблем указало је и неколико родитеља, а потврдила су и деца. Ученик из Сливова, на питање када је последњи пут имао час Српског језика, одговорио је да после Васкрса више нико није долазио. У овом случају, важно је узети у обзир да школу у Сливову похађа само један ученик и да је такав однос према настави, може се закључити,

занемаривање детета. Учитељи у Братиловцу имају проблем да одрже наставу у зимским и кишним периодима, јер аутомобилом није могуће прићи школи. Посебно је забрињавајућа чињеница да поједини учесници, иако похађају старије разреде основне школе, имају потешкоћа са читањем, разликовањем ћирилице и латинице, дислексијом и говором. Такве проблеме, нажалост, нико није приметио, нити указао на њих родитељима или школи. Предавачи су, такође, приметили врло слаб однос према раду код свих ученика, што потврђује да настава у школама није одржавана на адекватан начин и редовно. Оно што је, такође, карактеристично за децу из енлава је да су сви изузетно физички спретни, да имају развијено логичко закључивање и веома јасно показују своја интересовања. Нажалост, уколико се опште стање у образовању у Косовском Поморављу не промени, деца неће имати никакве шансе да развију своје таленте. Укупно стање наводи на закључак да постоји велики проблем у стручности, ангажовању и контроли рада просветних радника и несагледиво лоше последице таквог стања по децу и младе са којима се као друштво не суочавамо, нити на њих указујемо.